

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NOZARE: CŪKKOPIĀBA

AIZPILDĪJA (vārds, uzvārds, paraksts) **DZINTARS VEIDE**

Izpildē piedalījās (eksperti, biedri u.c.) : **Z/S Liepmuiža, z/s Stepnieki II, SIA Druvas Unguri, SIA Cirmas Bekons, z/s Sietiņi, SIA Zemgale Ltd, SIA Vaiņodes Bekons, SIA Sēļi, SIA Rīgas kombinētās lopbarības rūpnīca, SIA Kunturi, Kurzemes MAS, SIA Ancers, SIA „Gaižēni”.**

Uldis Eiduks, Kristaps Melbārdis, Dzintra Lejniece

Organizācija K/S Latvijas cūku audzētāju asociācija

Nozares analīze	
Nozares mērķis	Konkurētspējīga, pelnoša nozare ar nozīmīgu vietu Latvijas tautsaimniecībā.
Nozares apraksts	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijā uz 01.07.2012 1370 saimniecības, kurās ir cūkas (pēc LDC datiem); • Kopējais cūku skaits Latvijā 289090(pēc LDC datiem); • Turpinās lielo saimniecību koncentrācija un mazo fermu skaita samazināšanās; • Cūkkopības nozare saražo 8% no kopējās lauksaimniecības produkcijas Latvijā. <p>Svaigas, atdzesētas vai saldētas cūkgaļas eksports 2011. gadā bija 4,73 miljonu eiro vērtībā, no 2012. gada janvāra līdz maijam jau 2,97 miljonu eiro vērtībā (skatīt pielikumu nr.1)</p>

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

ikumi nozares attīstībai un LAP pasākumiem, kas būtu jāievieš, lai veicinātu nozares attīstību.

- Nodokļu politika (samazināta PVN likme pārtikas precēm un lopbarībai, kā tas ir lielākajā daļā ES dalībvalstu, atšķirīga PVN piemērošanas politika iepirktajām izejvielām Latvijā un ES „reversais” PVN aprēķins);
- VARAM vidē integrētas lauksaimnieciskās ražošanas attīstības politika(skaidras un samērīgas VVD prasības fermas būvniecībai vai rekonstrukcijai);
- PVD attieksmes maiņa: no sodiem uz preventīvas pasākumiem.

	Apraksts	Stiprās puses, Iespējas	Vājās puses, Draudi	Ieteikumi, darāmie darbi
<p>Saražotās produkcijas apjomi, nozares jauda (tagad un iespējamā). Nozares potenciāla analīze. Izaugsmes iespējas nozarē.</p>	<p>Latvijā cūkkopības nozare ir sadrumstalota un lielie ganāmpulki ar cūku skaitu virs viena tūkstoša veido vien tikai 1,6%, bet lielākā daļa 98,4% ir ganāmpulki ar cūku skaitu no vienas līdz 1000 cūkām.</p> <p>Latvijā jau no 1996 vērojams saimniecību, ar cūkām skaita samazinājums.(pēc CSB datiem) Šā gada sākumā neviena cūka nebija reģistrēta 16 Latvijas pilsētās un novados. Ir arī daudzi novadi, kur reģistrēto cūku daudzums nesasniedz desmit dzīvniekus, tostarp Apes, Ērgļu, Dundagas, Jaunpiebalgas novads un vēl vairāki novadi.</p> <p>Esošo fermu noslogojums no 30% - 100%, Latvijas cūku audzētāji ar šo jaudu spēj saražot 77% no cūkgaļas patēriņa Latvijā; Šobrīd Latvijas tirgū ir tikai aptuveni 60% Latvijā ražotas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krievijas tirgus tuvums, uz kuriem iespējams dzīvu cūku un gaļas eksports (arī caur citām valstīm); • Izveidot un ieviest dzīvē savu unikālu LCAA piederošu cūkgaļas zīmolu. • Iespēja saglabāt un pat palielināt dzīvnieku genofondu, papildus vietējām šķirnēm paplašinot ārvalstu šķirņu selekciju. • Cūku audzētāju pārorientēšanās uz gaļas eksportu uz Krieviju. • Dzīvu cūku eksports uz Poliju, Lietuvu. • Jaunu eksporta tirgu apguve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Krievijas aizliegums dzīvu cūku importam no Eiropas Savienības; • Produkcijas pieprasījuma kritums; • Grūtības apgūt fondus un piesaistīt citas finanses, kas nepieciešams investīcijām nozarē laikā, kad valstis piedzīvo ekonomiskās grūtības un neskaidrību par eiro, kā valūtas nākotni; • Jaunais eksporta tirgus ar neizdevīgākiem pārdošanas nosacījumiem; • Barības izejvielu un cūku realizācijas cenu nesamērība, sabiedrības negatīvā nostāja jebkurai jaunas fermas būvniecības iecerei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitīva sabiedriskā viedokļa veidošana par Latvijas cūkgaļas ražotājiem un pašu produktu. • Iestrādāt likumdošanas priekšlikumos normas, kas nosaka lauksaimniecības dzīvnieku relatīvo blīvumu konkrētā teritorijā (piemēram: 1500 dzīvnieku vienības 3 km rādiusā). • Nozarē jāturpinā darbu ciltsdarba jomā, lai panāktu cūku ražotspējas ģenētiskā potenciāla vēl labāku izmantošanu, jo cūkkopībā lielus ieņēmumus garantē pareizi virzīts selekcijas darbs, kurā svarīgākais ir šķirņu izvēle un to krustošana, produktivitātes kontrole, dzīvnieku ciltsvērtības noteikšana un ātra selekcijā gūto sasniegumu ieviešana ražošanā. • Izveidot un ieviest dzīvē

Konkurētspēja	<p>cūkgaļas. Pieprasījums vietējā tirgū ir stabils, tomēr zaudējumus nesošās uzņēmējdarbības dēļ ganāmpulkus izkauj.</p>			<p>savu unikālu LCAA piederošu cūkgaļas zīmolu.</p>
	<p>Latvijas zemnieki saņem krietni zemākus ES tiešos maksājumus; Latvija ģeogrāfiski neatrodas izcili labvēlīgā apvidū, veģetācijas periods ir samērā īss, tāpēc graudaugu ražas un ieguldījums to iegūšanai nekad nebūs vienāds ar valstīm, kur veģetācijas periods ir garāks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Augstas kvalitātes svaiga produkcija ar īsu transportēšanas, piegādes laiku; • Sava unikāla cūkgaļas zīmola reģistrācija, kas pircējam skaidri pateiktu – dzimis, audzis pārstrādāts Latvijā. • Gandrīz 90% Latvijas cūku audzēšanas saimniecībās ir ieviestas jaunās labturības prasības, kas stāsies spēkā no 2013. gada. 1. janvāra un kurām patlaban nav gatavas daudzas veco ES dalībvalstu fermas. Tādējādi cūkgaļas ražošana varētu samazināties pat par 30%, kas savukārt celtu tās cenu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijā ir izveidojusies situācija, kad cūkgaļas sadārdzinājums veidojas arī uz lielo pieskaitām izmaksu rēķina kautuvēs (PVD pakalpojumi, Ražošanas atkritumu utilizētāja monopols); • Nonākot gala produktam – gaļai un tās izstrādājumiem veikalu vitrīnās tās sākuma izcelsme kļūst „anonīma”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienlīdzīgi ES tiešie maksājumi ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm; • Turpināt darbus pie jau šobrīd iesāktām iestrādēm ar lielajiem veikalu tīkliem par Latvijā ražotas gaļas atpazīstamības veicināšanu un izcelšanu.
Sagādes tirgus un patēriņa tirgus analīze	<p>Latvija atrodas nosacīti Eiropas nomalē un mazie apjomi, attālumus no loģistikas centriem sadārdzina barības izejvielas (soja, zivju milti, minerālvielu koncentrāti) rezultātā ražošanas pašizmaksa sadārdzinās par 10 - 20 EUR uz tonnu. Realizācijas cenas cūkgaļai Latvijā tirgū ļoti svārstīgas un</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lielāka iespēja attīstīties tām saimniecībām, kurām ir savi lopbarības graudi un/vai kautuves, savas produkcijas mazumtirdzniecība. • Ekskluzīva nišas produkta ražošana ar lielu pievienoto vērtību(īpaši audzētu cūku vītināts šķiņķis, bioloģiski izaudzētu cūku gaļa). 	<ul style="list-style-type: none"> • Sakarā ar graudu un sojas cenu nesamērīgo pieaugumu pret cūku realizācijas cenām veidojas negatīva cūku audzētāju uzņēmumu bilance. • Kautuvju norēķinu termiņi ar saimniecībām līdz pat 90 dienām, • PVN atmaksas kavēšanās no valsts. 	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijā piemērot iepirktajām lopbarības izejvielām „reverso” PVN līdzīgi, kā par precēm no ES, • samazinātās PVN likmes lopbarības izejvielām un neapstrādātai lauksaimniecības produkcijai. • Nostiprināt finansiāli spēcīgu un ietekmīgu kooperatīva

	<p>pilnībā atkarīgas no cenu svārstībām kopējā Eiropas cūkgaļas tirgū. Vairāk mūsu gaļas tirgu ietekmē situācija Lietuvā, Polijā, Vācijā, Dānijā, no kurienes svaigu atdzesētu cūkgaļu var atvest 24 stundu laikā.</p> <p>Spekulācijas graudu tirgū un Latvijas ģeogrāfiskais izvietojums tuvu ostām veicina galvenās lopbarības izejvielas- graudu augstās cenas.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Nav kooperācijas barības izejvielu iegādē. • Nevienlīdzīga konkurence ar citu valstu ražotājiem (piem., samazinātā PVN likme cūkām un barībai, lielāki tiešie maksājumi par zemi lauksaimniekiem). • Neprognozējamas dabas stihijas, piem., plūdi, sausuma periodi, salnas un spēcīgas lietus gāzes, vētras vasarā, nereti padara ražas novākšanu neiespējamu vai raža vispār nenobriest, kas savukārt ietekmē barības iepirkšanas izmaksas. 	<p>darbību nozarē, kas varētu cūku audzētājiem vienoti iepirkt liela apjoma izejvielu kravas un piegādāt visā Latvijas teritorijā.</p>
<p>Resursi, līdzekļi, cilvēki, nodarbinātība, zeme, enerģija. Resursu izmaksas.</p>	<p>Vēsturiski Latvijā ir izveidojusies situācija, ka lielākā daļa fermu ir mantotas no kopsaimniecības laikiem ar tur esošo infrastruktūru un izvietojumu, kā arī tika privatizētas bez lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Cūkkopībā tieši iesaistīto darbinieku skaits nav liels, bet krietni lielāks ir saistīto personu loks (transporta, kautuve, veterinārie pakalpojumi). Graudkopība ir cieši saistīta ar lopkopību un otrādi Lopu barošanai ir nepieciešami graudi, bet dzīvnieku mēsli samazina lauku mēslošanas izmaksas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ievērojami kapitālieguldījumi tehnikas un iekārtu iegādē, izmantojot tam nepieciešamo un piešķirto valsts un Eiropas Savienības atbalstu. • Latvijas ostu tuvums, graudu audzētājiem izdevīgāk eksportēt graudus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trūkst finansējuma, lai iegādātos lauksaimniecībā izmantojamo zemi. • Izglītota darbaspēka pieejamības samazinājums nozarē un lauksaimniecībā kopumā. • Darbavietu trūkums atsevišķos reģionos. • Nepietiekamo finansiālo resursu dēļ, novecojusi lauksaimniecības tehnika, būves un iekārtas. • Lielu no ražošanas atdalītie platību maksājumi, kas paaugstina zemes kā ražošanas faktora cenu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidēts kredīts zemes iegādei ar prioritāti cūkkopības uzņēmumiem, kuriem nav savas lauksaimniecībā izmantojamās zemes. • Savstarpēji izdevīgu līgumu slēgšana par graudu piegādi cūku audzētājiem ar graudu audzētājiem. • Atzīta lauksaimniecības kooperatīva izveidošana, kas varētu cūku audzētājiem vienoti iepirkt liela apjoma izejvielu kravas un piegādāt visā Latvijas teritorijā.

			<ul style="list-style-type: none"> • Nozarē akūti trūkst speciālisti ar zināšanām un vēlmi strādāt lauksaimniecības uzņēmumos praktiski (zootehniķi, veterinārārsti, agronomi, mehāniķi). 	
<p>Pieredze, zināšanas, informācija, izglītība.</p>	<p>Nozarē nodarbināto zināšanas un izglītības līmenis ļoti dažāds. Liela nozīme informācijas apmaiņā ir interneta pieejamībai. Joprojām lauksaimnieks nav prestiža profesija, jauniešu vidū.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lauksaimniecības Izglītības iestādēs licencētas un akreditētas izglītības programmas; • Nozarē nepārtraukti tiek ieviestas jaunas tehnoloģijas; • Kvalifikācijas celšanas un praktisko semināru rīkošana cūku audzētājiem; • Sadarbība ar citām lauksaimnieku organizācijām un valsts institūcijām informācijas apmaiņā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atsevišķām lauksaimniecības izglītības iestādēm nav atbilstošas materiālas tehniskās bāzes; • Pedagogu sastāva novecošanās; • Zema jauniešu interese apgūt ar lauksaimniecības nozari saistītas profesijas (zootehniķi, veterinārārsti, agronomi, mehāniķi), jo nozarei ir salīdzinoši zems prestižs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešama sadarbība ar dažāda līmeņa lauksaimniecības skolām. • Prakses vietu nodrošināšana topošajiem speciālistiem cūkkopības saimniecībās. • Uzņēmumu stipendiju piešķiršana topošajiem speciālistiem. • Specializētu cūkkopības rokasgrāmatu izdošana. • Profesionālo izglītību popularizēšana pamatskolu un vidusskolu absolventiem.
<p>Finanšu pieejamība, peļņas iespējas nozarē. (atbalsts, kredīti)</p>	<p>Banku kredīta speciālisti nozari uzskata par ļoti riskantu un šobrīd atsakās kreditēt. Sadarbība ar biogāzes ražotājiem (vai pie lielajām fermām celt pašiem ar ES fondu atbalstu), tādējādi samazinot smakas no mēslu krātuvēm un vēl bez digestāta radot pievienoto vērtību – siltumu un enerģiju;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ES strukturālo fondu pieejamība iekārtu un ēku modernizācijai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Banku kredīta speciālisti nozari uzskata par ļoti riskantu un šobrīd atsakās kreditēt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finanšiālās iespējas nozares modernizācijai; • Nacionālās un Eiropas subsīdijas ciltsdarbam; • Caur citiem resursiem alternatīvi peļņas avoti (biogāze); • Ilgtermiņā nepieciešami finanšu instrumenti, kas ļautu cūku audzētājiem iegādāties barības izejvielas kooperējoties.
<p>Loģistika/ Mārketing</p>	<p>Loģistika ir ne tikai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iedzīvotāji tirdzniecības 	<ul style="list-style-type: none"> • Cūkkopības nozares 	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidot un ieviest dzīvē

	<p>transportēšana, piegāde un uzglabāšana, tā ietver sevī mārketingu, grāmatvedību, IT, klientu servisu. Tā vienkopus sasaista ražošanu, pirkšanu un pārdošanu un ļauj samazināt izmaksas. Pareiza loģistika ir iespaidīgs ierocis uzņēmuma rīcībā, lai uzņēmums būtu konkurētspējīgs. Cūkkopības nozarē mārketinga pasākumiem tiek tērēti salīdzinoši maz līdzekļi, kas liek secināt, ka nozares saimniecības nav gatavas domāt par jaunām metodēm, kā piesaistīt un ieinteresēt pircēju.</p>	<p>vietās arvien biežāk meklē vietējas izcelsmes produktus un izvēlas tos lietot arī uzturā.</p>	<p>attīstību netieši virza produkcijas patērētāji un ekonomiskie nosacījumi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nav spēcīgu, ražotājiem piederošu loģistikas centru; • Nav vienotās marketinga stratēģijas nozarē; • Mārketinga aktivitātes ir tikai katra uzņēmuma iniciatīva, iespējas. 	<p>savu unikālu LCAA piederošu cūkgaļas zīmolu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmaiņas likumdošanā par lauksaimniecības kooperatīvu atzīšanas nosacījumiem. • Popularizēt cūku audzētāju kooperatīvu, kura mērķis ir organizēti pārdot Latvijas cūku audzētāju produkciju Latvijā un citu valstu tirgos. • Sadarbība ar gaļas pārstrādātājiem kopīgi īstenojot projektu "Lauksaimniecības produktu informēšanas un veicināšanas sistēma". Kas paredz dalību nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā, kur visi ražošanas posmi ir izsekojami un vērš patērētāju uzmanību uz produkta kvalitāti, nekaitīgumu, uzturvērtību un veselīgumu. • Veicināt informācijas apmaiņu starp ražotāju, pārstrādātāju un patērētāju par Latvijas izcelsmes cūkgaļas kvalitatīvajām īpašībām un izmantošanas iespējām.
<p>Jauninājumi/ inovācijas</p>	<p>Notiek darbs pie labāko pasaules inovāciju cūkkopībā ieviešanas un jaunu tehnoloģiju izmantošanas ražošanā. Lauksaimniecība kā arī cūkkopības nozare neattīstās</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojot jaunākās tehnoloģijas un zinātnes sasniegumus, iespējams pilnībā pārstrādāt mēslus un ražot jaunu produktu.(biogāze, urīnviela, kuru izmanto rūpniecībā) 	<ul style="list-style-type: none"> • Finanšu trūkums pētījumiem nozarē. • Nav tiešas atgriezeniskās saites nozarei ar lauksaimniecības zinātniekiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sadarbība ar Latvijas zinātniekiem un pieredzējušiem nozares praktiķiem jaunāko zinātnisko un tehnisko sasniegumu ieviešanā ražošanā. • Ciešāku kontaktu

<p>Atrāšanās vieta, ģeogrāfiskais aspekts, izvietojums teritorijā .</p>	<p>autonomi, tā ir saistīta ar attīstību citās jomās, zinātniskajiem sasniegumiem pasaulē. Visā pasaulē inovācijas nozarē vērstas uz pašizmaksas samazināšanu, peļņas gūšanu, kā arī cilvēku roku darba samazināšanu.</p>			<p>veidošana ar ārzemju kolēģiem, pieredzes apmaiņa</p>
	<p>Latvijā maz jaunuzceltu cūku fermu, lielākā daļa rekonstruētas vecās padomju laika fermas. Darbību nav pārtraukuši cūku audzētāji, kuru uzņēmumi atrodas ģeogrāfiski tuvāk lielajām pilsētām(produkcijas noieta tirgus, darbaspēka pieejamība, pārstrādes uzņēmumi). Arī ostu tuvumam ir nozīmīga loma barības izejvielu transportēšanai. (Skatīt pielikumu ar lielāko fermu izvietojumu Latvijā). Bet ne vienmēr uzņēmumi izvēlas izejvielu piegādātājus un produkcijas realizācijas partnerus sev ģeogrāfiski vis tuvākos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Latvija ir kā vārti uz austrumu tirgu, kas paver plašas tirdzniecības un sadarbības iespējas ar Austrumu valstīm (Krievija, Ukraina, Baltkrievija). Slēdzot liela apjoma līgumus par izejvielu piegādi caur Latvijas ostām iespējams panākt barības izejvielu cenu samazinājumu. 	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas ostu tuvums, graudu audzētājiem izdevīgāk eksportēt graudus. Salīdzinoši augstākas cenas izejvielām ar valstīm, kurām nav jūras pieejas, vai izdevīgi izvietotas ostas. Arī Latvijas teritorijā barības izejvielu cenas atšķiras pa reģioniem. To uzskatāmi pierāda cenu atšķirības graudiem Latgales reģionā un Kurzemē, kur ir eksporta ostas. Nozarei nav finansiāli spēcīga, ietekmīga kooperatīva, kas varētu cūku audzētājiem vienoti iepirkt liela apjoma izejvielu kravas un piegādāt visā Latvijas teritorijā. Dzīvnieku slimību iekļūšanas iespēja valsts teritorijā, Krievijai nespējot nodrošināt pasākumus to apkarošanai, līdz ar to draudi iznīcināt ganāmpulkus pilnībā, vai radīt lielus ekonomiskos 	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts ģimenes saimniecībām. Infrastrukturās sakārtošana attāļajos Latvijas reģionos (ceļi, sakari, veselības aprūpes, izglītības iespējas tuvu mājām). Saprātīga mazo kautuvju atjaunošana, izveidošana vietās, kur līdz lieljaudas kautuvēm 100 un vairāk kilometri.

Pašizmaksa, Cena, kvalitāte			<p>zaudējumus, ierobežojumus transportēt un tirgot cūkas, gaļu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir reģioni Latvijā, kur vispār nav cūku ganāmpulku. • Nav iespējams saņemt kautuves pakalpojumu tuvāk par 100 kilometriem no cūku fermas (skatīt karti ar atzīto cūku kautuvju izvietojumu Latvijas teritorijā) līdz ar to mazajām ģimenes saimniecībām nav iespējas legāli, ekonomiski izdevīgi nokaut un realizēt tirgū cūkgaļu. 	
	<p>Pārtikas produktu kvalitāte konkurences apstākļos kļūst arvien nozīmīgāka. Patērētāji pieprasa liesu cūkgaļu ar nelielu kaloriju saturu un labām garšas īpašībām.</p> <p>Par Latvijas cūkkopības saimniecībās izaudzēto nobarojamo cūkgaļas kvalitāti ir labas atsauksmes, gan no vietējiem gaļas pārstrādātājiem, gan Krievijas, Lietuvas, Polijas. Latvijas cūkgaļas ražotāji ir spējīgi saražot patērētāju gaumei atbilstošu produkciju; Cūkgaļas ražotāju interesēs ir gūt iespējami lielus ienākumus. Tas izdodas, ja spēj samazināt ražošanas izmaksas, celt ražotās produkcijas kvalitāti un rezultātā iegūt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ciltsdarba attīstībai nozarē tiek izmantots augstvērtīgs ģenētiskais materiāls; • Inovācijas cūkkopības nozarē, kas vērstas uz pašizmaksas samazināšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ierobežotas finansiālās iespējas iegādāties augstvērtīgus dzīvniekus no šķirnes audzētavām. • Atsevišķu Latvijas cūku audzētāju neizpratne par selekcijas nozīmīgumu kvalitātvīvas, cūkgaļas iegūšanā. • Netiek izmantotas potenciālās produktivitātes un reprodukcijas iespējas, un neracionāli tiek izmantota barība atsevišķos uzņēmumos. • Cenas cūkgaļai ļoti svārstīgas gan vietējā tirgū, kas ir atkarīga no cenas citās Eiropas valstīs, gan eksportējot, kur cena atkarīga no eiro svārstībām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts atbalsts ciltsdarba attīstībai un šķirņu ģenētiskā potenciāla paaugstināšanai. • Finansiālās iespējas nozares modernizācijai. • Konferenču un praktisko semināru rīkošana cūku audzētājiem par jaunākajiem sasniegumiem cūkkopības nozarē, par iespējām samazināt ražošanas izmaksas, celt ražotās produkcijas kvalitāti.

	augstāku samaksu.			
Sertifikācija, pārbaudes, licences . Pārbaudes un uzraudzība.	<p>Speciālistu un uzņēmumu sertifikācija ir nepieciešama, kā apliecinājums atbilstoši darbībai attiecīgajā jomā.</p> <p>Tomēr lauksaimniecības uzņēmumus kontrolējošo institūciju skaits ir pārlietu liels un aizņem ļoti daudz laika, kuru varētu veltīt ražošanai. Pārlietu stingrās un reizēm nepamatotās prasības no atsevišķu kontrolējošo institūciju puses liek uzņēmumiem apturēt darbību. Kontrolēm un uzraudzībai jābūt vērstai uz to, lai visi ražošanas posmi ir izsekojami un vērš patērētāju uzmanību uz produkta kvalitāti, nekaitīgumu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visi ražošanas posmi ir izsekojami no fermas līdz patērētājam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nav pieejams vienots dokumentu kopums, kurā būtu apkopota nepieciešamā informācija, kas tiek pieprasīta no kontrolējošo institūciju puses. • Dzīvnieku slimību kontrole ne vienmēr pasargā ganāmpulku no inficēšanās. • Dažādos Latvijas reģionos nav vienāda likumu izpratne un to interpretācija pārbaūžu laikā no kontrolējošo institūciju puses. • Kontrolējošo institūciju pārbaudes protokola veidlapu saturs ir nepieejams uzņēmumiem pirms kontrolēm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samazināt un vienkāršot atskaišu formas, tādā veidā, lai šie dokumenti būtu izmantojami saimniecības darbā. • Samazināt administratīvo slogu lauksaimniecības uzņēmumiem. • Kontrolējošo institūciju attieksmes maiņa: no sodiem uz preventīvas pasākumiem.
IT, komunikācija	<p>Nozare kopumā atpaliek informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ieviešanā. Galvenokārt tas attiecas uz mazākiem uzņēmumiem.</p> <p>Izmantojot tradicionālās tehnoloģijas, nav iespējams iegūt pietiekami daudz kvalitatīvas informācijas un to operatīvi apstrādāt. Līdz ar to tehnoloģisko procesu realizācija ne tuvu nav optimāla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ieviešanas un izplatīšanas sekmēšana. • Sivēnmāšu ražības datu uzskaites programmas pielietojums saimniecībai ļauj operatīvi un precīzi reģistrēt un iegūt informāciju par sava ganāmpulka ražību un dzīvnieku izcelsmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sivēnmāšu ražības datu uzskaites programmas lietotājiem ir ievērojamas grūtības ar to ekspluatācijas paņēmieni apgūšanu. • Interneta pieslēguma nodrošināšana laukos konkrētam lietotājam ir daudz dārgāka nekā pilsētā - zemā iedzīvotāju blīvuma un maksātspējas dēļ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ir pilnībā jāizmanto tās iespējas, ko piedāvā internets un platjoslas sakari, piesaistot arī struktūrfondu reģionālo programmu atbalstu, lai novērstu atrašanās vietas trūkumus. • Izstrādāt metodisko materiālu Sivēnmāšu ražības datu uzskaites programmas lietotājiem. • Izveidot Latvijas cūku audzētāju asociācijas interneta mājas lapu.
Sadarbība LV/ES	Nozare sevi pierādījusi, kā	<ul style="list-style-type: none"> • Palielinās dzīvu cūku 	<ul style="list-style-type: none"> • Politisku iemeslu dēļ 	<ul style="list-style-type: none"> • Izmaiņas nodokļu politikā

<p>Eksports, imports</p>	<p>eksportspējīga un pie labvēlīgiem politiskiem un ekonomiskiem nosacījumiem eksporta apjomi pieaugtu. (Skatīt pielikumu nr.1)</p>	<p>eksports uz Krieviju, gaļas eksports uz Krieviju.</p>	<p>neatjaunosies eksports uz Krieviju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevienlīdzīgu tiešo maksājumu un nodokļu politikas dēļ Latvijas tirgū pieejama ievestā gaļa par zemāku cenu nekā spēj saražot Latvijas cūku audzētāji. 	<p>(samazinātais PVN pārtikai, subsīdiju neaplikšana ar nodokļiem, darba, spēka nodokļu apmērs u.t.t.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vienlīdzīgi ES tiešie maksājumi Latvija lauksaimniekiem ar citām ES dalībvalstu lauksaimniekiem.
<p>Politiskie faktori</p>	<p>Pēdējo septiņu gadu laikā jaunu cūku kompleksu būvniecībai vai esošo pārbūvei ir veikti 12 ietekmes uz vidi novērtējumi (IVN). Piecos no šiem 12 gadījumiem Valsts vides pārraudzības biroja (VVPB) pozitīvais lēmums dažādu iemeslu, tostarp cilvēku protestu, tiesas procesu un investoru viedokļa maiņas dēļ neļāva sākt vai pabeigt fermu būvniecību. Latvijas likumos paredzēts, ka IVN jāveic gadījumos, kad cūku kompleksā ir vietas vismaz 3000 nobarojamajām cūkām vai 900 sivēnmātēm. Ja vietu ir nedaudz mazāk – 2000 nobarojamajām cūkām vai 750 sivēnmātēm, tad par IVN nepieciešamību lemj reģionālā vides pārvalde. Abi šie nosacījumi gan agrāk, gan arī pēdējā laikā izraisa daudz strīdu starp jauno kompleksu īpašniekiem, vietējiem cilvēkiem un pašvaldībām.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunu cūku kompleksu būvniecība nodrošinās jaunas darba vietas, zemniekiem iespēja iegādāties mēslu substrātu par salīdzinoši zemu cenu un tiks nodarbināti arī saistīto nozaru uzņēmēji (kautuves, pārstrāde u.t.t). • Iedzīvotāji un pašvaldību pārstāvji var vienoties (noslēgt juridisku vienošanos) ar kompleksa īpašnieku par visiem tam veicamajiem darbiem, kas ievērojamai mazāk apdraudētu vietējo cilvēku dzīves kvalitāti un dabu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksu būvniecība var notikt vien vietās, kur to atļauj pašvaldības teritoriālais plānojums. • Pārāk intensīva (vairāk par 1500 dzīvnieku vienības vienā ferma) iecerētā cūku audzēšana var izrādīties nepieņemama vietējiem cilvēkiem (smaka, īpašuma vērtības samazināšanās (nav iecerēta biogāzes stacijas būvniecība), kā arī bailes no gruntsūdeņu piesārņojuma). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kopējā valsts lauksaimniecības politika, kas būtu vērsta uz gaļas nozares attīstību. • Saglabāt atbalsta intensitāti šķirnes un pārraudzības saimniecībām cūkkopības nozarē, lai saglabātu turpinātu attīstīt ciltstarbu nozarē, pārraudzības ganāmpulkos. • Starpvalstu vienošanās par savstarpēji pieņemamiem, izpildāmiem nosacījumiem, kas atceltu Krievijas Federācijas noteiktā importa aizliegumu.

<p>Sociālie faktori</p>	<p>Nodarbinātība citās nozarēs lauku teritorijās pieaug ļoti lēni. Lauku iedzīvotājiem trūkst ne tikai finanšu kapitāla, bet arī idejas un zināšanas uzņēmējdarbībā, lai attīstītu jau esošās un apzinātu iespējamās jaunās darbības nozares. Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstību līdz ar nepieciešamās infrastruktūras trūkumu bremsē arī kvalificēta darbaspēka trūkums - laukos tikai 7,3 % no iedzīvotājiem ir augstākā izglītība (pilsētās – 16,8 %) un vidējā profesionālā 20,5 % (pilsētās – 25,2%).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitatīva dzīves telpa cilvēkiem, kas vēlas dzīvot ārpus pilsētām. • Jaunie uzņēmīgie profesionāļi veido savus lauksaimniecības uzņēmumus un paliek dzīvot laukos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zemās dzimstības un migrācijas dēļ lauku iedzīvotāju skaits katru gadu samazinās par četriem pieciem tūkstošiem gadā; • Ja neuzsāk neko jaunu, nodarbinātība lauku teritorijās samazināsies vēl par trešdaļu, pakalpojumi kļūs vēl nesasniedzamāki, lauku sociālekonomiskā vide neprognozējami degradēsies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktūras sakārtošana Latvijas lauku reģionos (ceļi, sakari, veselības aprūpes, izglītības iespējas tuvu mājām sākumskolas skolēniem). • Finanšiālais atbalsts jaunām, inovatīvām biznesa idejām, to ieviešanai lauku reģionos. • Ar mūžizglītības apmācību programmu sniegt zināšanas uzņēmējdarbībā, jau esošajiem lauksaimniekiem, lai attīstītu un padarītu viņu uzņēmumus konkurētspējīgākus.
<p>Ekonomiskie faktori</p>	<p>Cūku ātraudzība, īsais grūsnības periods, lielā auglība dod iespēju no sivēnmātes gadā vidēji iegūt 2,4 metienus. Latvijā vidēji nobaro 24 sivēnus no sivēnmātes gadā, kas dod vidēji 2 tonnas gaļas. No vienas cūkas izaudzēšanas valsts nodokļos saņem aptuveni Ls 18 lielu ienākumu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunā cūku kompleksa būvniecība (it īpaši mazāk labvēlīgā apvidū) nodrošinās jaunas darba vietas, fermas tuvumā esošajiem zemniekiem iespēja par salīdzinoši zemu cenu iegādāties mēslu substrātu tā, pat nodarbināti un ienākumus gūst arī saistīto nozaru uzņēmēji (graudkopības nozare, kautuves, loģistika); • Esošo cūku skaitu dubultošana, dotu 5 – 6 miljonu latu papildu nodokļu maksājumus valsts kasē. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jauna cūku kompleksa būvniecība var būt ekonomiski neizdevīga, ja nav pietiekoši lielas zemes platības barības audzēšanai, sava kautuve, vai mazumtirdzniecība. • Cūku kompleksi ir savulaik privatizēti bez l/s zemes ap fermām, tāpēc nav ES platību maksājumu; • Ja nav l/s zemes cūku saimniecība nevar iegādāties bezakcīzes dīzeļdegvielu, kas savukārt sadārdzina mēslu apsaimniekošanu. • Cūku audzētāji neprognozējamās brīvā gaļas tirgus cenas un neapmierinošās 	<ul style="list-style-type: none"> • Samazināt cūkgaļas ražošanas izmaksas, ieviešot: <ul style="list-style-type: none"> - efektīvākās ražošanas sistēmas; - uzlabojot lopbarības ražošanu un izmantošanas efektivitāti; - uzlabojot ciltsdarbu augsttraģīga un ekonomiski efektīva ganāmpulka attīstības un atražošanas izmaksu samazināšanas virzienā;

Tehnoloģiskie faktori			<p>naudas plūsmas dēļ nevar iegādāties visam gadam nepieciešamo graudu apjomu, kas veido 70% no ražošanas izmaksām un pēdējos gados ir ļoti sadārdzinājies.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lielais attālums no vairāku svarīgu barības izejvielu tirgiem. (soja, zivju milti, minerālvielu koncentrāti) rezultātā ražošanas pašizmaksa sadārdzinās par 10 - 20 EUR uz tonnu. 	
	<p>Jauno tehnoloģiju pielietojums cūkkopības nozarē kļūst arvien draudzīgāks videi. Tas galvenokārt tiek panākts – uzlabojot dzīvnieku labturības apstākļus, pārbūvējot fermas, nomainot iekārtas, ieviešot jaunas tehnoloģijas. Jaunās tehnoloģijas ļauj novērst līdz minimumam smaku izplatību apkārtējā vidē. Izmantojot jaunākās tehnoloģijas ir uzsākts projekts mēslu pārstrādē un jaunā produktu ražošanā (karbamīda šķīdums, ko varētu izmantot izplūdes gāzu absorbēšanā). Neturpinot uzlabot produkcijas kvalitāti un ražošanas tehnoloģiskos procesus, nepalielinot ražošanas apjomus, Latvijas cūkgaļas ražotāji nākotnē nevarēs konkurēt ES kopējā gaļas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jaunu cūku kompleksu būvniecība Latvijā, izmantojot mūsdienīgas tehnoloģijas paliek ar vien draudzīgāka apkārtējai videi. Jaunas tehnoloģijas ļauj ierīkot cūku mītnes praktiskas un ērtas kopšanai, samazinot roku darbu līdz minimumam. Saimnieciskās darbības intensitāte sabalansēta ar vides aizsardzības prasībām un sabiedrības interesēm dzīves vides saglabāšanā. 	<ul style="list-style-type: none"> Kompleksu būvniecība var notikt vien vietās, kur to atļauj pašvaldības teritoriālais plānojums. Rekonstruētajos un jaunuzceltajos cūku kompleksos automātiku, kas regulē barības padevi, mikroklimatu, cūku veselību un labturību uzrauga vien daži darbinieki, līdz ar to būs tendence darba vietu samazināšanai lauku apvidos. Ražošanas intensificēšanās uzliek papildus pienākumus vides aizsardzības jomā. un sabiedrības izpratne par jaunākajām ieviestajām tehnoloģijām cūkkopības nozarē kvalitatīvas dzīves vides saglabāšanā. 	<ul style="list-style-type: none"> Iespēju robežās cūkkopības saimniecībām jāuzlabo ražošanas tehnoloģiskie procesi savstarpēji sadarbojoties cūkgaļas ražotājiem, pārstrādātājiem un zinātniekiem, ņemot vērā dzīvnieku šķirnes, to krustojumus, turēšanas un ēdināšanas apstākļus u.c., ietekmējošos faktoros.

	tirgū.			
<p>ES piensums nozares attīstībai (Nozare kopš iestāšanās Eiropas Savienībā)</p>	<p>Šobrīd pasaulē vērojams lauksaimniecības globalizācijas process, kas Latvijai sevišķi aktualizējās iestājoties Eiropas Savienībā. Konsekventi novērojama atsevišķu lauksaimniecības produktu ražošanas koncentrēšanās tajos reģionos un valstīs, kur tam ir vispiemērotākie dabas, augšņu un citi apstākļi, kur to var saražot ar vismazākajām izmaksām. Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā cūkkopības nozare saņēmusi tiešu un arī netiešu finansiālu atbalstu caur līdzdalību dažādās programmās un projektos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iespēja izmantot ES strukturfondus nozares attīstībai; • Netiešais ES atbalsts nozarei kopumā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kopš Latvijas iestāšanās ES, uzņēmumu skaits, kas nodarbojas ar cūkkopību un cūku skaits Latvijā ir tikai samazinājies. • Brīvais ekonomiskais tirgus, kurā faktiski nav iespējams konkurēt nodokļu politikas dēļ Latvijā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienlīdzīgi ES tiešie maksājumi ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. • Eiropas Savienības mērķdotācijas nozarei, lai saglabātu reģionā nacionālo ražošanu. • Iespēja izmantot ES strukturālos fondus nozares attīstības turpināšanai.
<p>CITA INFORMĀCIJA</p> <p>Informācija par organizāciju, tās mērķiem, uzdevumiem un galvenajām aktivitātēm, kas tiks publicēta Valsts Lauku tīkla mājas lapā www.laukutikls.lv.</p>	<p>LCAA ir saimnieciska apvienība, kas pārstāv Latvijas cūku audzētājus un nodarbojas ar cūku audzēšanas nozares attīstību biedru interesēs.</p> <p>Asociācija pārstāv cūkaudzētāju intereses valsts institūcijās, sabiedriskajās organizācijās Latvijā un Eiropā.</p> <p>Koordinē darbības cūku audzēšanā, ciltsdarba jomā, lopbarības un citu ražošanas resursu ieguvē, kopējā tirgus veidošanā.</p> <p>Nozares mērķis ir iedzīvotāju pašpatēriņa nodrošinājums ar Latvijā ražotu, kvalitatīvu cūkgaļu.</p>			

Pielikums nr.1

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Cūku sektora informāciju par 2011. gadu un 2012. gada pirmo pusgadu

1) Latvijas kautuvju iepirkto cūku apjoms:

	01.01.- 31.12.2011.	01.01.-01.08.2012.
Kautuvēs nokauto cūku skaits	332 540	197 190
t.sk. imports no citām valstīm	21 533	49 561
Lietuva	16 666	36 643
Polija	4 867	186
Dānija		7
Igaunija		12 725
Cūku imports no citām valstīm, audzēšanai	52	
Dānija	42	
Igaunija	10	

Avots: Lauksaimniecības datu centrs

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

2) Dzīvu cūku eksports, imports:

Eksports 01.01.2011.-31.12.2011.	
Valsts	Skaits
Krievija	75015
Lietuva	400
Moldova	250
Polija	41765
Kopā 2011.gadā	117430

Imports 01.01.2011.-31.12.2011.	
Valsts	Skaits
Dānija	42
Igaunija	10
Kopā 2011.gadā	52

Avots: Lauksaimniecības datu centrs

Eksports 01.01.2012.-01.08.2012.	
Valsts	Skaits
Igaunija	1320
Krievija	29663
Lietuva	7838
Polija	28688
Ukraina	1057
Kopā 2012.gadā	68566

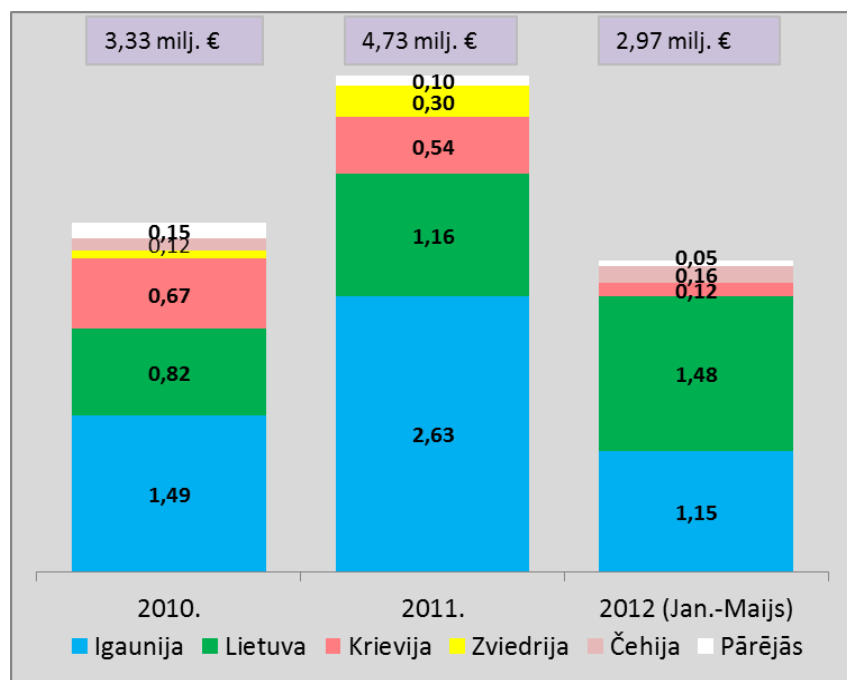
PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

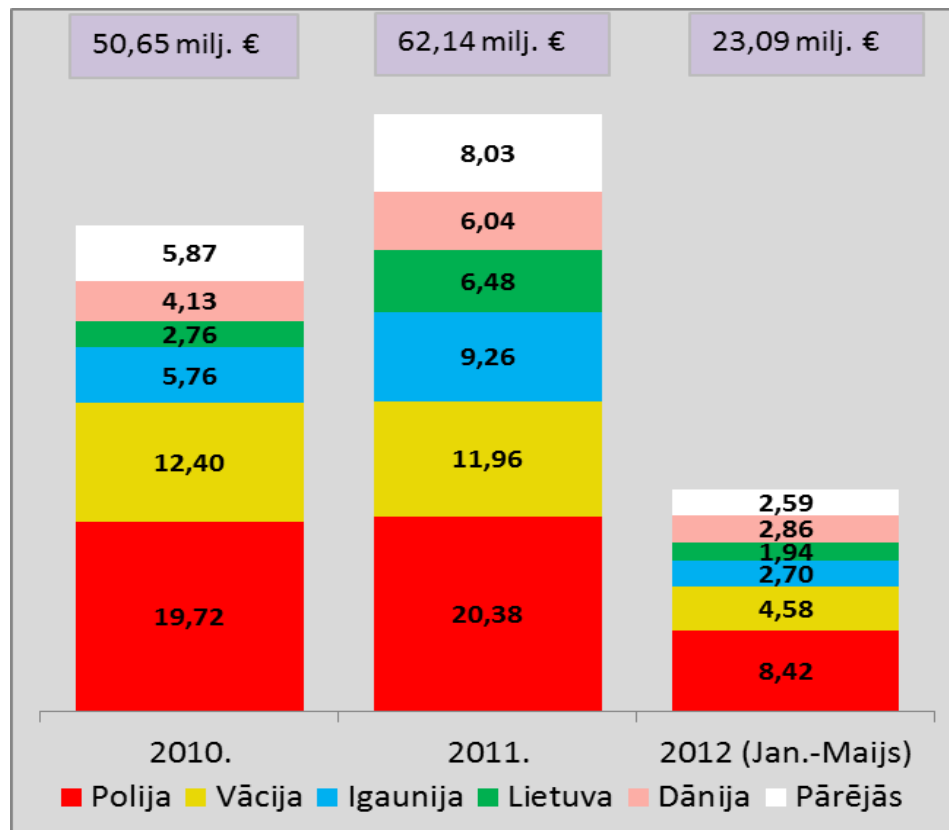
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Cūkgaļas imports- eksports 2010.-2012.gadā

1.attēls. Svaigas, atdzesētas vai saldētas cūkgaļas eksports, milj.EUR

Avots: Eurostat

2.attēls. Svaigas, atdzesētas vai saldētas cūkgaļas imports, milj.EUR

Avots: Eurostat

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2012. gada 27. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2012/16, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests